

להיות עם הסיכון - הערכת סיכונים במצבי חירום לאומיים

תרחישים ברמה הלאומית נחלקים לאיומים ביטחוניים, איומים כתוצאה מתופעות טבע ואיומים ביולוגיים. האיום הביולוגי מתחיל ללא ידיעה מראש, מתפרץ בצורה נסתרת ומשפיע על כלל מדינות העולם. וירוס קורונה חשף את מקומות העבודה לגורם סיכון המחייב זיהוי מוקדם והיערכות מיוחדת

מאת ד"ר מיקי וינקלר

ראש מינהל הנדסת בטיחות
המוסד לבטיחות ולגיהות

עומדים לרשותם, מה דרישות הסף המחייבות לשילוב בצוות המגיב (גיל, פיזיולוגיה, מחלות רקע), ומה משך טיפול המניעה הנדרש לתת לאנשי הצוות במקרה של חשיפה לגורמי הסיכון. מידע זה משפיע על בחירת אנשי הצוות, בקרה על עמידה בדרישות הסף, שמירת כשירות הצוות, גודל הצוות, פיזורו, יכולותיו, משך זמן ההיערכות והתגובה, וכן, עד כמה יכול הצוות לתת מענה לשמירת הרציפות התפקודית במקום העבודה.

מגפת הקורונה חשפה עד כמה גורם סיכון יכול להשפיע באופן מהיר ומשמעותי על מקום העבודה ועל מדינה שלמה. זיהוי מוקדם של גורם הסיכון, יביא למזעור הפגיעה בעובדים, ימנעו תאונות, וכן, יקטינו את הנזקים הכלכליים.

"הניו יורק טיימס" פרסם בחודש אפריל כי שרשרת אספקת המזון במדינת ניו יורק מגלה סימני עומס, לאחר שמספר הולך וגדל של עובדים חולים בנגיף הקורונה. ומחסור מורגש בחנויות המכולת ובמחסנים. חודש אחרי כן, פרסם אתר CNBC מקרה פגיעה נוסף במקום העבודה - במפעלים לאריות בשר הממוקמים מדרום לדקוטה ועד לטנסי, חלו עובדים בנגיף קורונה בזמן שעבדו זה לצד זה בחיתוך בשר.

לסיכום: מקרים אלו מדגישים את החשיבות שבתהליכי הערכת סיכונים, הן בשגרה והן במצבי חירום במקומות עבודה. בניית תרבות של ניהול סיכונים תסייע להנהלת הארגון לקבל החלטות מקצועיות בצורה טובה יותר, החל מרגע קבלת הידיעה הראשונית.

מקורות:

דוח מבקר המדינה 2020 א'70
פנדמיה בישראל - תסריט דמינוי או מציאות אפשרית? אל"ם ציפי ארז-סבטי, מפקדת המכללה הלאומית לאיתנות ישראלית, פיקוד העורף (2018)
תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תוכנית לניהול הבטיחות), תשע"ג-2013

<https://www.cnbc.com/2020/05/07/heres-why-meat-shortages-are-likely-to-last-during-the-pandemic.html>
<https://www.nytimes.com/2020/04/13/business/coronavirus-food-supply.html> ■

תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תוכנית לניהול הבטיחות), תשע"ג-2013 מורות למחזיק במקום העבודה לפעול למען הבטחת יישומה של תוכנית שיטתית פרואקטיבית לניהול הבטיחות במקום העבודה, כדי למנוע תאונות עבודה ומחלות מקצוע; לצמצם את הסיכונים ולמלא אחר דרישות החקיקה בנושאי בטיחות ובריאות תעסוקתית. נגיף קורונה (COVID-19), שהוגדר על ידי ארגון הבריאות העולמי (World organization Health) כמגפה עולמית (פנדמיה), העלה את הצורך לרענן נהלים ולוודא שמקומות העבודה מקיימים את דרישות תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תוכנית לניהול הבטיחות) תשע"ג-2013 ומבצעים הערכת סיכונים לתרחישים ברמה הלאומית למקום העבודה ולרציפות התפקודית.

תרחישים ברמה הלאומית יוגדרו כאיומים ביטחוניים (נפילת טילים, חדירת גורמי פח"ע), איומים כתוצאה מתופעות טבע (רעידות אדמה, צונאמי, שיטפונות, שלגים, שרפות יער), ואיומים ביולוגיים (חיידקים, נגיפים והתפרצות מגפה עולמית).

קיימים הבדלים משמעותיים בין איומים ביטחוניים ותופעות טבע, לבין איומים ביולוגיים: איומים ביטחוניים ותופעות טבע יחלו ללא התרעה, או בהתרעה קצרה לפני התרחשותם, לעומת איום ביולוגי, שמתחיל ללא ידיעה מראש ומתפשט במשך הזמן בהתאם לתנאים. איומים ביטחוניים ותופעות טבע, ניתן לחוש באמצעות מידע שמועבר לאדם מהסביבה החיצונית באמצעות החושים, לעומת האיום הביולוגי, שפועל ומתפרץ בצורה נסתרת. איומים ביטחוניים ותופעות טבע הם קצרי משך, אך השפעתם יכולה להימשך לאורך זמן, לעומת האיום הביולוגי שיכול להימשך עד שיימצא אמצעי הבקרה למניעתו. איומים ביטחוניים ותופעות טבע יתרחשו באזור מוגדר מקומי עד נרחב בארץ, לעומת האיום הביולוגי שחוצה גבולות, ובמקרה קיצון כדוגמת הקורונה יכול להשפיע על כלל מדינות העולם. איומים ביטחוניים ותופעות טבע יכולים לפגוע ולהרוג מספר מועט, יחסית, של אנשים, לעומת האיום הביולוגי שיכול לקטול מיליוני בני אדם. תרחישים ברמה הלאומית משפיעים על מקום העבודה ומחייבים מתן מענה לשני מצבים עיקריים: הראשון, במעבר משגרה לחירום, והשני, בהתנהלות במצב חירום ברמת המפעל. לפני שמבצעים הערכת סיכונים למצבי החירום השונים, המפעל יגדיר מי במקום העבודה הם המגיבים הראשוניים, איזה ציוד ואמצעים